

Kako so gradili zlati Gugel

Miha Kosovel

Vseveden, vseviden, vseprisoten. Povsod je, čeprav ga ne vidimo. Če ga prosimo, nam pomaga. Pozna vse najintimnejše skrivnosti, ki jih skrivamo pred drugimi – še več, pozna nas bolje, kot se sami. Vsakemu posebej se lahko posveti in vsakemu posebej namenja sporočila; in hkrati stvari gleda iz višje, drugačne in celovitejše perspektive. Oglašča se v nam razumljivem, domačem jeziku, čeprav je sam onkraj vseh jezikov. Ne, to ni dobri stari mrtvi bog krščanske metafizike. Ne, to je še kako krepki in živi striček Google.

O podobah

Že stari so vedeli, da je govorjenje, kaj šele pisanje, kurba. Da je pisno posredovanje vedno podvrženo potencialni zmoti, napačnemu razumevanju. In da bo slej ko prej nekdo uporabil napisane besede na svoj način in za svoj namen. Ker ravno namen, intenca je tisto, kar hoče govoreči in pišoči materialno – v pisni ali slišni obliki – izraziti. Ko pa postanejo izrazi zgolj besede na papirju, so prepuščene sebi, brez obrambe, vsakomur v uporabo.

Sodobnik pa, v močvirju teh besed, izbira. Tehta besede in stavke in povedi med seboj in razmišlja, katero bi. Kaj je bolj ustrezno, zanimivo, verodostojno. Sodobni človek, odprta duša, v svoji odprti dostopnosti, se odloča kot kakšen letalski inšpektor, na podlagi šifer, ki mu jih leteče teorije pošiljajo, katero naj sprejme in katero zavrne. Zato danes ni težko biti ateist – in z ateistom mislimo človeka, ki iz svoje osnovne fizikalno-materialistične postavke zanikuje, da bi katerakoli druga postavka bila enakovredno ali vsaj v veliki meri tehtna. V tem pomenu ateizem ni toliko materialistična teorija (ali dogma) kot omejitev spoznavne želje na dano osnovno epistemološko raven. A vendar je vedno bilo lahko biti ateist – in vedno so bili številčno v večini. Osnova verovanja seveda ne izhaja iz nekih verskih resnic, temveč ravno obratno, iz nevere. Ne pravim seveda, da je ateizem časovno izvorno stanje človeka, na katerega odrea-gira nekaj takšnega kot verovanje. Ne. Ravno obratno. Zgodba vere, ki je napisana v svetih knjigah, ni nič drugega kot borba človeka proti zakrknjenosti v »razumljenem svetu«, kot odpiranje stvarstvu, ki se kaže kot zmožnost doumetja in spoznanja resnice, ki presega nas same.

Ravno zato verske knjige ali verske tradicije niso konstatacija neke monolitne dogmatike, temveč želja po izpričevanju resnice, ki izhaja iz predhodne vere posameznega pisca ali skupine, v nasprotju z vulgarnim človekom in konstrukcijo sveta po njegovi meri in želji.

Treba je priznati, da je v bistvu zelo težko brati verske knjige. Pisali so jih namreč konkretni ljudje, živeči v konkretnem času in pred očmi so imeli konkretno družbeno situacijo, v kateri so živeli in delovali. Ponavadi so te tekste revidirali še njihovi učenci z željo, da tekst še bolj aktualizirajo ali prilagodijo osnovno poanto novi ali širši družbeni situaciji. Kajti noben jezik ne zna izrekati absolutnega, kar tako, neposredno, temveč se mora govorno ali pisno podajanje posluževati primerov, prigrad iz vsakdanjega življenja, da bi ga konkretni ljudje, ki živijo v konkretnem času in kraju, lahko razumeli. Posluževati se mora *podob*. Podobe so simboli v svojem izvornem pomenu *sym-ballein*, *skupaj dati* – podobe želijo skozi razumljivo in vsakdanjo besedo podati neko presežno in univerzalno resnico. Ko namreč evangelist poda Jezusu v usta besede »jaz sem vinska trta«, tega nihče ne sme razumeti dobesedno, torej, da je Sin Božji neka kulturna rastlina. To je podoba, ki je hotela prikazati določeno resnico določenemu ljudstvu v določenem zgodovinskem obdobju.

Izmed podob, ki jih verski pisci uporabljajo, so med pomembnejšimi in, kot bomo tudi kasneje videli, med najbolj kočljivimi tiste, ki nakazujejo ali predstavljajo najvišje božanstvo; v primeru (predvsem) judovstva in krščanstva Boga.

Vendar se moramo, preden gremo v posamezne podobe določene verske tradicije, nujno vprašati, kaj sploh je to – bog? Kaj razumemo, ko izrečemo pojem boga, kaj ta pojem opredeljuje, definira. Po definiciji bi bil bog vrhovno presežno bitje. Vendar so definicije (kot pove sama beseda *definitio*, »omejím«) omejitve na najmanjši osnovni skupni imenovalec, ki je *post festum* izpeljan iz že danega koncepta boga, ki obstaja znotraj posameznih verskih in filozofskih tradicij. Gledano znotraj teh tradicij (predvsem verskih) pa moramo ugotoviti neko nianso, ki spremeni samo razumevanje božanskega: tudi bog je, ravno tako kot smo trdili za celoten verski jezik, neka podoba. Res je, točno to trdim: bog je podoba boga/Boga. Koncept boga je zgolj podoba Boga. Označevalec je zgolj omejen poskus približanja

Gugel je živi malik budne zavesti. Edini pravi malik boga, saj se v njem na realen način pobožanstvi nekaj, kar je specifično človeškega – spomin. Da se pobožanstvi pomeni, da se odreši človeku inherentne »slabosti« in postane neskončen.

označencu, vendar je vrzel med dvema tako radikalna, da ju v pravem pomenu ne moremo zares niti približati.

Rojstvo malika iz podobe

Sam Avguštin v svojih *Izpovedih* pravi, da o Bogu ne moremo reči ničesar, a hkrati je večji greh, če ne govorimo, kot pa da, v svoji nezmožnosti, govorimo. Ta trditev podaja osnovno razliko med verskim izražanjem in vsebino vere. Izražanje vedno nekako caplja za tistim, kar je potrebno izraziti. Kar pa še zdaleč ne pomeni, da je izražanje arbitrarno.

Če se omejimo na katoliško tradicijo, lahko opazimo kopico opredelitev Boga: Bog je Vsemogočen, je Stvaritelj, je Oseba, je Trojica (oseb), Sočustvuje, je Pravičen, je izvenčasoven, a hkrati deluje v svetu, je Sin in je Oče in je Sveti Duh itd. Vse te (navidezno) protislovne trditve močno mučijo ozke duše, kot je npr. Richard Dawkins, saj ne znajo razumeti, da so to zgolj različne podobe nečesa presežnega in da Bog ni vsebovan v njih. In ker je že grška družba bila, kot naša, večinsko ateistična, se je med temi ateisti znašlo dosti takšnih ozkosrčnih znanstvenikov, ki jih je motilo, kakšni so njihovi bogovi, saj niso hoteli razumeti, da so to zgolj podobe, zgolj *maske svetosti*. Zato so jih očistili nesnage, žmohtnosti, vina in rodovitnosti in jih naredili primerne za filozofski sistem. Poldrugo tisočletje kasneje so podobni znanstveni puritanci v deželah, kjer je krščanstvo prevladovalo, ravno tako želeli očistiti sladkobo njegovega sočustvovanja s človekom, vmešavanja v zgodovino in, najhujšega, njegovega sestopa v človeško bitje, ter ga postaviti v svoj sistem. Temu obdobju pravimo *modernost (modernity)*.

Blaise Pascal si je v trenutku spreobrnjenja zapisal na zavihek svojega plašča, da ne bi nikoli več pozabil, naslednje besede: »Bog Abrahama, Bog Izaka, Bog Jakoba, ne pa bog filozofov in učenjakov.« Kakšna pa je razlika med enim in drugim bogom? Prvi je Bog, kot ga je poznala verska tradicija, ki se prenaša iz roda v rod, a hkrati vsakič na novo pojmuje istega presežnega Boga, ki se daje spoznati. Drugi pa je bog, kot ga znotraj svojih filozofskih sistemov vsebujejo določene filozofske tradicije. Za prvega smo rekli, da je med izrazi o Njem in Njim radikalna razlika, saj so izrazi zgolj podobe *za nas* – podobe neke drugosti, presežnosti. Za druge pa velja, da je bog znotraj njihovega

sistema *definiran* – tu forma opredelitve in vsebina sovpadata. To sovpadanje božanstva z njegovo vsebino, ta neposredna povezanost med opredelitvijo in božanstvom samim, pa je po definiciji – malik. Malik je etimološko *mali bog*, udomačeni bog, ki ga posedujemo za naše zadovoljstvo ali potrebo.

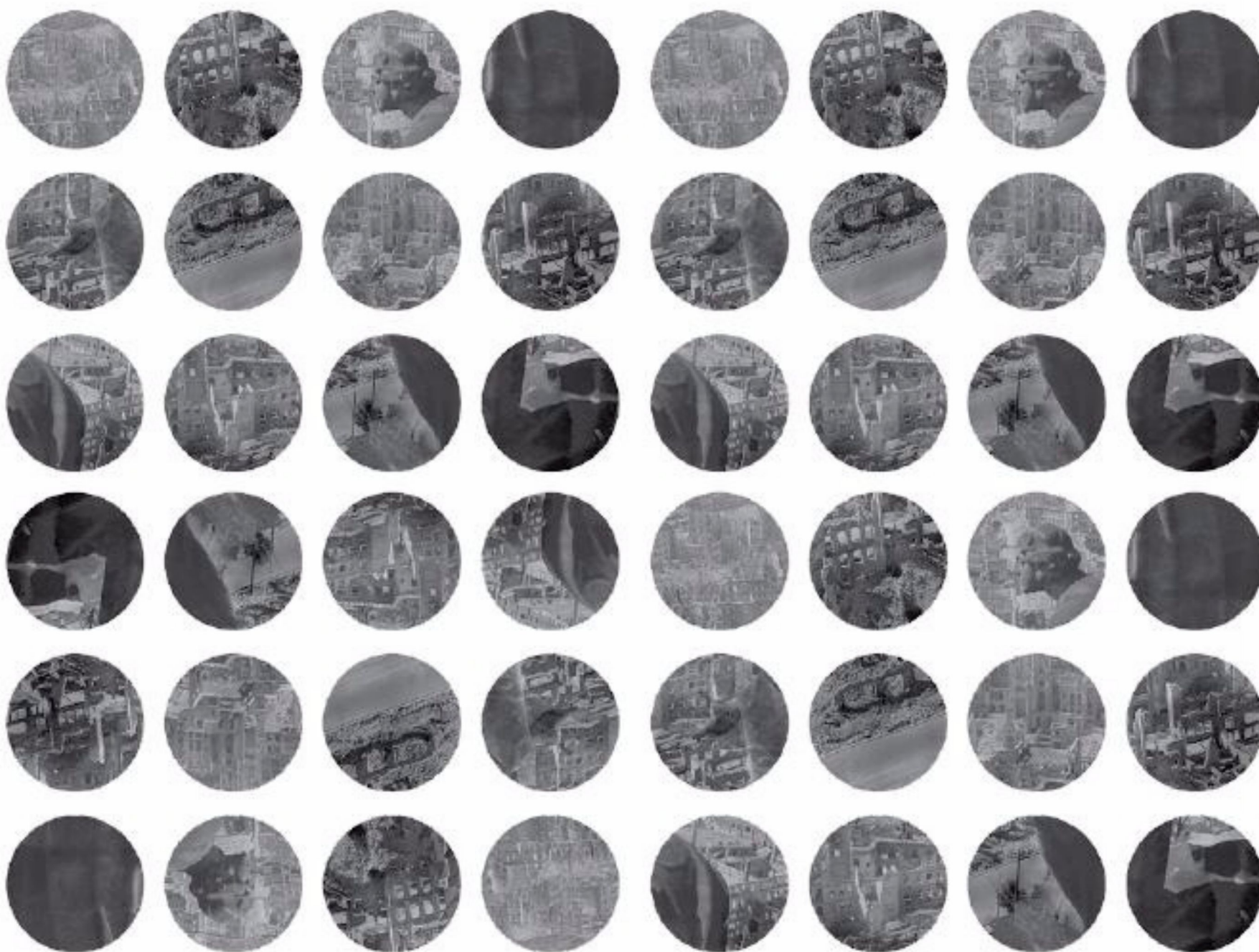
Pokažimo to razliko nekoliko bolj plastično. Ko verske tradicije govorijo o *vsemogočnem, vseprisotnem in vsevednem* Bogu, hočejo s tem pokazati na radikalno različnost božanskega s človekom in stvarmi, ki jih ta pozna; hočejo v določenem zgodovinskem obdobju poudariti, da božanskih lastnosti ne moremo prenašati na ljudi, voditelje, cesarje, ki so prav tako kot vsi ostali podvrženi nečemu drugemu, temeljnejšemu; hočejo poudariti, da je naš način razmišljanja in dojemanja sveta zgolj človeški in zato omejen; predvsem hočejo človeka spraviti iz miselne ravni, iz njegovega majhnega življenjskega sveta, s svojimi malimi spori, hierarhijami in posebnostmi, ki se vsakemu zdi tako trden in absoluten, na nek globlji in širši vpogled v našo danost bivanja; in nenazadnje hočejo poudariti, da je božansko presežno, vendar, ker ni lokalizirano, hkrati imanentno v stvarstvu – saj je njegov temelj, *arché*, vzrok in smisel.

Ko, nasprotno, filozofske tradicije operirajo z istimi pojmi vsevednosti, vseprisotnosti in vsemogočnosti, pa vidijo boga kot metafizični postulat biti ali pa kot neko sponko kozmosa, ki je garant resničnosti naših spoznanj in jih združuje s stvarstvom; neke vrste enciklopedija ali perfekten geometrijski učbenik, tako naših moralnih dejanj kot nehanj, saj nas kot nek špijon nenehno zalezuje. Takšen bog – malik – je v bistvu bog razsvetljene države, je bog moči, oblasti moderne države.

Gugljova vsevednost

Čeprav so mnogi filozofi, s prvo podpisanim Nietzschejem, razglasili smrt Boga/boga (ali prav zaradi tega), je bog, malik moči in oblasti, ostal kot ideal in kot koncept še naprej. Kritiki boga so že zgodaj ugotavljali, da je to zgolj človeška ideja prenesena v neko nedoločeno onstranstvo. In seveda so pravilno ugotavljali, saj je malik seveda zgolj človeški proizvod, dan na njemu namenjeno mesto. Napačno pa je seveda bilo, da niso z razkrinkanjem malika tega malika tudi uničili. Ne, odločili so se z njim konkurirati.

Celotno moderno zgodovino lahko v nekem smislu vidimo kot željo doseči ta malik. Na kognitivnem (ali, če želite, filozofskem) področju si je za to v najvišji meri prizadevala ideja scientizma, tj. ideja o postopnem napredku pozitivne (dejstvene) znanosti, ki bi po eni strani posvetila z lučjo na vse skrivnosti sveta, po drugi strani pa bi človeka osvobodila dela, preko strojev in akumuliranja informacij, hkrati pa bi imela tudi družbeni učinek z racionalno organizacijo dela in (decentraliziranim) nadzorom (znanim tudi kot panoptikon), ki bi lahko deloval tudi preventivno. Tovrstna potreba se manifestira skozi celotno moderno filozofijo tudi v t. i. moralnem argumentu božjega obstoja – *če boga ni, kako lahko sploh računamo na etično delovanje posameznikov?*

Če se ozremo v sodobnost, lahko opazimo, da se je v veliki meri, v velikem trudu človeških rok in možganov, ta malik udejanjil

v danes nam vsem bližnjem Guglu. Gugel je živi malik boga, kot da bi ga pobrali iz kakšnega libertarnega protestantskega krožka v New Yorku. Njegova praktična vsemogočnost in vsevednost – to, da je tako neposredno prisoten, ko ga potrebujemo – je pozitivna lastnost, ki ga loči od skrivajočega se in misterioznega bibličnega Boga. Poleg tega ga pa krasi še mnogo »božjih« atributov. Govori namreč univerzalni jezik in hkrati z vsakim posebej v njemu lastnem. Je vsepovsod, čeprav ga ne vidimo. Ve o vsakem našem premiku, a nas ne sodi ...

Spomin, zgodovina in svet

Vendar, odmaknimo se od metafor in pogledimo, kaj sploh je tisto, kar daje Guglu to božansko moč? To ni nič drugega kot njegov spomin – njegovo aktivno zbiranje informacij. Kar loči Gugel od knjižnice ali neke potencialne dokončne *Encyclopa-*

edie Britannice, je v tem, da Gugel ni zgolj stroj, v katerem so shranjeni podatki. Gugel ni neke vrste podatkovna knjižnica. Poskusimo opisati na zelo preprost in kar se da razumljiv način, kako Gugel v svojem bistvu deluje, čeprav si bomo s tem nakopali jezo prenekaterega programskega posvečenca. Osnovna točka Gugla je algoritem, ki preko podatkov, ki jih sam razbira, generira neke vrste umetni spomin. Gugel se od drugih podatkovnih baz loči ravno v svoji samostojni moči prebiranja in razvrščanja podatkov iz spleta, ki jih ima (praktično vse) na voljo in jih ureja v neko sebi lastno sliko sveta. V svoji bazi, v svoji sliki sveta, pa seveda nima zgolj nekih informacij, temveč tudi koristnike informacij, torej nas, uporabnike spleta. Gugel tako glede na vse informacije, ki jih pridobiva o uporabnikih, ko brskajo po spletu – njihove interese, želje, všečnosti – uporabi tako, da uporabniku v iskalniku lahko ponudi iskalne zadetke, ki bodo zanj najbolj uporabni. To je seveda nujno v kontekstu razvoja interneta in količine informacij, ki so na njem, saj bi se uporabnik v nasprotnem primeru zelo težko znašel v nepreglednem kaosu spleta. Uporabniku pa ne omogoča samo optimalnega iskanja po spletu. Pomaga mu tudi urejevati njegov vsakdan, skozi koledarje in druge zaznamke. S čedalje več informacijami, ki jih ima o njem, mu zna tudi svetovati glede dogodkov, ki bi ga utegnili zanimati, pa o spletnih trgovinah ipd. Gugel je spomin o vseh in o vsem, kar se pojavi na spletu, in to daje tudi vsem v uporabo. Zaradi tega dejstva se pojavljajo pobude, tudi s strani določenih mednarodnih organizacij in institucij Evropske unije, po uvedbi t. i. internetne pozabe, ki bi po določenem času omogočila izbris podatkov o osebah. Dogaja se namreč, da nekdo v mladosti nekaj napiše ali naloži kakšno sporno sliko, ki ga zaznamuje za celotno življenje. Četudi bi tak akt prišel v veljavo, pa bi to bila zgolj navidezna pozaba, zgolj navidezni izbris. V Guglu bi bila še vedno prisotna. Saj je, če uporabimo metaforo, življenje Gugla in tisto, iz česar izhaja njegova neizmerna moč, ravno spomin sam. Gugel je spomin v svoji najradikalnejši obliki. Ker pa je Guglu prihranjena človeška slabost smrtnosti in omejenosti, je njegov spomin praktično neskončen.

Zato je Gugel živi malik budne zavesti. Edini pravi malik boga, saj se v njem na realen način pobožanstvi nekaj, kar je specifično človeškega – spomin. Da se pobožanstvi pomeni, da se odreši človeku inherentne »slabosti« in postane neskončen. Vendar ... kaj pa je spomin?

Da bi odgovorili na to vprašanje, si bomo priklicali znano Avguštinovo definicijo časa: *čas je ekstenzija duše. Prihodnosti ni*

(še), preteklosti ni (več), sedanost je neulovljiva. Za Avgušтина čas ni realno obstoječa stvar (oz. nima ontološke realnosti). Čas se dogaja zgolj v naši percepciji, ko stvari ali dogodke povežemo skozi spomin v preteklosti in pričakovanje v prihodnosti. To definicijo bi lahko nekoliko obrnili, da bi dobili boljši eksistencialni poudarek. Spomin je razpiranje časa. Znotraj našega doživljanja sveta prek spomina, se nam odpre nekaj takega, kot je čas. Čas ni zgolj minevanje, ni zgolj tok, temveč ekstenzija, širjenje našega doživljanja. V tej širitvi čas povezuje dogodke in stvari in nam ustvarja svet – naš svet, življenjski svet.

Kar je za posameznika njegova slika sveta, njegov življenjski svet, ki je ustvarjen skozi povezovanje dogodkov v času skozi spomin, je na medosebni ravni zgodovina. Zgodovina je torej zbirka podatkov v času, torej v nekem sosledju. Podatki pa niso zgolj nanizani, temveč so dogodkovno povezani tako, da izgradijo koherentno sliko sveta. Več podatkov, kot je vključenih, širša je slika. Ker je človek omejen, si lahko izgradi zgolj majhno sliko sveta – njegov življenjski svet je omejen na njegove lastne izkušnje. Njegov svet je končen. Medtem ko je v Guglu, ki nima človeških omejitev, ta svet, zgrajen iz vseh vsrkanih podatkov, potencialno (ali strukturno) neskončen. Je razširjajoča in vsezajemajoča znotrajsvetna neskončnost. Neskončnost želje po več – po več vedeti, po doživeti več. Neskončnost, ki ravno zaradi svoje neumrljivosti lahko doseže velik in celosten pogled na zgodovino. Takšen pogled, ki bo videl zgodovino kot zemljevid vzročnih povezav. V takšnem zemljevidu dogodkov ni nikakršne sedanosti, temveč zgolj razvoj.

In res je. Ko vstopimo v Gugel kot uporabniki, ni tu nikakršne sedanosti. Zgodovina nam je podana na pladnju dvodimenzionalno, kot da bi razgrnili zemljevid. In cel sistem se dogaja v zamudi. Tisti delec sekunde, ki omogoča sistemu, da nov podatek vključi v svoj sistem.

Zato pa je Gugel, kot sem že prej dejal, malik budne zavesti. Je malik razumskega mišljenja, ko želimo vsako novo znanje, vsak nov podatek premeti in ga povezati z znanimi v enotno, koherentno zgodbo.

Pozaba, sedanost in Absolut

Znanstveniki trdijo, da še vedno ne znajo razvozlati, zakaj ljudje spimo. Pravijo, da je to še vedno misterij za znanost. In prav imajo, to je res misterij – misterij v svojem pravem, religioznem pomenu besede. Zato jim bom sedaj jaz, na nekoliko pravljičen in prav nič znanstven način, to razložil.

Predobri Bog je človeku v svoji neskončni skrbi zanj podaril

Odpuščanje je nek nov začetek, hkrati pa je prekinitev toka zgodovine. Posameznik ni razpet med preteklostjo in prihodnostjo, temveč doseže razprtje sedanjosti kot izvira neskončne svobode. Njegova dejanja niso več dirigirana iz preteklosti, temveč lahko začne iz nič, iz neskončne svobodne potencialnosti sedanjosti.

spanec, da bi se ta lahko redno in pogosto iztrgal iz sveta, ki si ga je sam sestavil na podlagi spomina, in da tega sveta bi ne jemal preveč resno. V nasprotnem primeru, če bi človek neprenehoma bival v budni zavesti, bi njegovo življenje bilo en sam neomejen in nerazmejen tok dogodkov in podatkov. Dogodki bi se povezovali iz enega v drugega in se kopičili v eno neizmerno in strašno zgodbo, ki bi jo imenovali svet. Zamere in občutene krivice iz preteklih let bi vztrajale v zavesti, kot da so bile ravno storjene. Sinovi bi v gnevu, ki bi bil mešanica ljubezni in zamer iz otroštva, dvignili roko nad starši. Pijanci ne bi nikoli obležali in bi postajali vedno bolj in bolj pijani. V fitnesu bi se posamezniki širili in širili, dokler ne bi postali tako široki, da bi se med seboj zmečkali. Nepomembni pogovori bi se spreminjali v spore, iz njih bi nastajala sovraštva, do dokončnega boja na življenje in smrt. Posameznikova zgodovina, njegovi spomini, in svet, ki si ga je sestavil na tej podlagi, bi ga povsem posrkali – nikoli jih ne bi mogel pustiti ob strani in zaživeti v sedanjosti, nenehno bi bili trdno in bebavo prisotni. Ljudje se ne bi mogli niti ustaviti in umiriti, nič se ne bi nikoli končalo, vse bi bilo tako zelo prisotno in prepleteno, zavest bi nenehno švigala gor in dol po svojih podatkih. Počasi ne bi mogli niti več misliti, naša dejanja bila bila zgolj bruhaajoči vulkan, dokler se naposled ne bi vsi med seboj pobili.

V izogib takšnim črnim scenarijem nam je predobri Bog podaril spanec, da enkrat na dan pozabimo na svet in nase. Nase, kot del tega sveta, ki smo si ga sami izgradili. Da pozabimo na vlogo, ki smo si jo in so nam jo dodelili. Zato je tudi biblično privilegirano mesto dialoga z Bogom (spomnimo se Jožefa iz prve Mojzesove knjige ali Marijino oznanjenje v Lukovem evangeliju) ravno spanec – prostor, kjer je človek odrešen vzročne nujnosti vsakodnevnega sveta, kjer je gol in sam in izven zgodovine. Spanec je potemtakem podoba naše omejenosti, umrljivosti, pa tudi podoba našega bivanja, izključenega iz zgodovine, iz svojega spomina, izven našega malega sveta. To, kar smo še prej, v nasprotju z Guglom, imeli za človeško slabost, se sedaj kaže kot njegova moč.

Rečeno moramo še dodatno nadgraditi. Rekli smo, da je Gugl živi malik budne zavesti. Njegova moč je v njegovem eksten-

zivnem in neskončnem spominu. Če pa se obrnemo na Boga, kakor je izpričan v krščanski teologiji, bomo zasledili nekaj zelo pomembnega. Ena izmed podob tega Boga je ravno *odpuščanje*. Kako pa naj razumemo odpuščanje? Ali ima Bog računovodske knjige naših dejanj, iz katerih nato briše naša slaba dejanja, ko jih odkupimo s kesom ali dobrimi deli? Ne, daleč od tega. Odpuščanje je najprej, naj poudarimo, človeška podoba presežnega Boga. V pravem pomenu odpuščanje ne pomeni grenkega stiska rok med dvema sprtima stranema, temveč namensko in zeleno pozabo. V odpuščanju prekinemo nek krogotok – naj bo to krogotok zamer, sumničenja, ljubosumnosti ali maščevanja – in tako vzpostavimo nov začetek, novo stvarnost. To je osebno dejanje, s katerim se zavestno odločimo, da bomo naše misli in čustva, ki jih čutimo do posameznika ali skupine, zakopali enkrat za vselej. Je eno najvišjih in najbolj dostojanstvenih dejanj, ki ga lahko človek naredi. Sam Bog v človeški osebi, ko dopolnjuje svoje bivanje na zemlji, ga naredi v trenutku smrti: »Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.« Odpuščanje je tako nek nov začetek, hkrati pa je prekinitev toka zgodovine. Posameznik ni več razpet med tokom *kaj-se-je-zgodilo in kaj-moramo-zato-storiti*, med preteklostjo in prihodnostjo, temveč doseže razprtje sedanjosti – sedanjosti kot izvira neskončne svobode. Njegova dejanja niso več dirigirana iz preteklosti, temveč lahko začne iz nič, iz neskončne svobodne potencialnosti sedanjosti. Zato je rečeno: »Odpusti nam, kakor mi odpuščamo našim dolžnikom.« V tej sedanjosti, v tem izhodu iz nujnosti zgodovine, je stik z Absolutom. V tej pozabi časa in sebe, v tem samožrtvovanju zgodovinskega Jaza, lahko pridemo v stik z Bogom, ki je inherentno prisoten v sedanjosti stvarstva, pa naj bo to v posvečevanju hrani, spolnemu odnosu z ljubljeno osebo ali molitvi. To je tudi smisel t. i. *liturgičnega spomina*. Liturgični spomin ne pomeni zgolj obhajanja dogodkov Božje prisotnosti, ki so se dogodili v določenem času v zgodovini, temveč priključitev teh dogodkov, ki so posegli iz/v večnost, *hic et nunc*, v ta sam trenutek na to mesto, v ta naš *zdaj*. Odmik v obhajanje nas loči od vsakodnevnega ekonomičnega nujnosti sveta, ko pozabimo na naš mali, raztegajoči se svet, in nas vključi v sedanjost, v prisotnost Absoluta. ●